

Lieta C-597/20

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2020. gada 12. novembris

Iesniedzējtiesa:

Fővárosi Törvényszék (Ungārija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 27. oktobris

Prasītājs:

Polskie Linie Lotnicze "LOT" SA

Atbildētāja:

Budapest Főváros Kormányhivatala

Fővárosi Törvényszék (Budapeštas galvaspilsētas tiesa)

[..]

Prasītājs:

Polskie Linie Lotnicze LOT Spółka Akcyjna ([..]
Varšava, Polija [..])

[..]

Atbildētāja:

Budapest Főváros Kormányhivatala (valdības
pārstāvniecība galvaspilsētā Budapeštā) ([..]
Budapešta, Ungārija [..])

[..]

Lietas priekšmets:

Administratīvā prasība [..] patērētāju tiesību
aizsardzības jomā

LĒMUMS

Šī tiesa uzsāk prejudiciālā nolēmuma tiesvedību Eiropas Savienības Tiesā, lūdzot interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 261/2004 16. panta 1. un 2. punktu.

Šī tiesa uzdod Eiropas Savienības Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 261/2004 16. panta 1. un 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka par šīs regulas izpildi atbildīgā valsts iestāde, kurā iesniegta pasažiera individuālā sūdzība, nevar likt attiecīgajam gaisa pārvadātājam izmaksāt kompensāciju, kas pienākas pasažierim saskaņā ar regulu?

[omissis: valsts procesuālo tiesību jautājumi]

Pamatojums

- 1 Šī administratīvā tiesa, kas izskata strīdu patērētāju tiesību aizsardzības jomā, saskaņā ar LESD 267. pantu lūdz Eiropas Savienības Tiesu (turpmāk tekstā – “Tiesa”) interpretēt pamatlietas atrisināšanai nepieciešamās Savienības tiesību normas.

Strīda priekšmets un būtiskie fakti

- 2 Tā kā 2019. gada 22. septembrī prasītāja – gaisa pārvadātāja – reiss no Ņujorkas uz Budapeštu kavējās par vairāk nekā trim stundām, daži ārvalstu pasažieri [...] vērsās pie atbildētājas kā pie Ungārijas Patērētāju tiesību aizsardzības iestādes, lūdzot, lai tā liek prasītājam izmaksāt kompensācijas, kas paredzētas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 261/2004 (turpmāk tekstā – “regula”) 7. pantā par minētās regulas 5. panta 1. punkta e) apakšpunkta pārkāpumu.
- 3 Savā 2020. gada 20. aprīļa lēmumā [...], kas pieņemts, izskatot minēto sūdzību patērētāju tiesību aizsardzības procedūrā, atbildētāja paziņoja, ka prasītājs bija pārkāpis regulas 6. panta 1. punkta c) apakšpunktu un 7. panta 1. punkta c) apakšpunktu. Tādējādi tā lika prasītājam samaksāt minētajiem pasažieriem kompensācijas 600 EUR apmērā, kā arī turpmāk maksāt noteikto kompensācijas summu pasažieriem, kas iesnieguši sūdzību, ja tā veiktā lidojuma atcelšanu vai kavēšanos vai arī iekāpšanas atteikumu nav izraisījuši ārkārtēji apstākļi. Šī pienākuma noteikšanu atbildētāja pamatoja ar to, ka saskaņā ar regulas 16. panta 1. un 2. punktu tās kompetencē ir izskatīt sūdzības par pasažieru tiesībām. Saskaņā ar *A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény* (1997. gada Likums Nr. CLV par patērētāju tiesību aizsardzību; turpmāk tekstā – “Likums par patērētāju tiesību aizsardzību”) 43/A. panta 2. punktu patērētāju tiesību aizsardzības iestāde – vajadzības gadījumā sazinoties ar pilnvaroto aviācijas iestādi – ir atbildīga par Regulas [(ES) 2017/2394] piemērošanu saistībā ar [Regulas (EK) Nr. 261/2004 (2004. gada 11. februāris)] noteikumu pārkāpumiem Eiropas Savienībā. Ar Likuma par patērētāju tiesību aizsardzību 47. panta 1. punkta c) apakšpunktu minētajai iestādei ir piešķirtas pilnvaras likt uzņēmumam noteiktā termiņā novērst konstatētos trūkumus un pārkāpumus, savukārt ar 47. panta 1. punkta i) apakšpunktu tai ir atļauts piemērot “naudas sodus patērētāju aizsardzības jomā”.

- 4 Savā administratīvajā prasībā prasītājs lūdz šai tiesai atcelt minēto lēmumu. Tas apgalvo, ka iemeslu, kas izraisīja attiecīgā lidojuma kavēšanos, var uzskatīt par ārkārtēju apstākli, kas pamato atbrīvojumu saskaņā regulas 5. panta 3. punktu, un tādējādi bija likumīgi noraidīt pasažieru prasījumus izmaksāt kompensācijas.
- 5 Atbildētāja lūdz noraidīt administratīvo prasību, uzskatot, ka nav nekāda iemesla, kas ļauj piešķirt atbrīvojumu no pienākuma izmaksāt kompensācijas.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojums un pušu argumenti

- 6 Šī tiesa šaubās, ka patērētāju tiesību aizsardzības iestādes kompetencē ir noteikt pienākumu izmaksāt regulā paredzētās kompensācijas.
- 7 *Prasītājs* uzskata, ka patērētāju tiesību aizsardzības iestāde nevar likt izmaksāt regulā paredzēto kompensāciju. Pēc tā domām, tas ir apstiprināts 35.–41. punktā ģenerālvokāta secinājumos apvienotajās lietās C-145/15 un C-146/15, kurās pasludināts attiecīgais spriedums (turpmāk tekstā – “Tiesas spriedums”). Minētajos punktos ir norādīts, ka gaisa pārvadātāja un pasažiera tiesiskām attiecībām ir civiltiesisks raksturs, tāpēc civillietu tiesu kompetencē ir izskatīt sūdzības, kuras iesniedzot pasažieri īsteno tiesības, kas izriet no šīm attiecībām, jo runa ir par līgumsaistībām. Ungārijas prakse, saskaņā ar kuru valsts izpildiestāde liek gaisa pārvadātājam izmaksāt kompensācijas, liedz civillietu tiesām to kompetenci. Citi ceļotāji dažādos gadījumos ierosināja pret prasītāju tiesvedības Ungārijas civillietu tiesās, lūdzot izmaksāt kompensācijas. Tādējādi pasažieriem ir iespēja tiesās atsaukties uz savām tiesībām saņemt kompensāciju, iesniedzot civiltiesisku sūdzību.
- 8 Pēc *atbildētājas* domām, patērētāju tiesību aizsardzības iestādei ir pilnvaras noteikt pienākumu izmaksāt regulā paredzētās kompensācijas. Pēc tās domām, tas ir apstiprināts Tiesas sprieduma 36. punktā un ģenerālvokāta secinājumu, kas sniegti minētajā lietā, 30. punktā, kā arī Komisijas 2016. gada 15. jūnija paziņojuma ([Regulas interpretācijas] Skaidrojošas pamatnostādnes) 7.1. punktā. Tādējādi valsts izpildiestādei nav pienākuma rīkoties saistībā ar individuālajās sūdzībās prasīto kompensāciju izmaksu, ja vien tā neuzskata to par nepieciešamu. Tomēr apstāklis, ka tai nav obligāti jārīkojas, nenozīmē, ka tai ir aizliegts vai ka tā nevar rīkoties un pieņemt lēmumu par kompensāciju izmaksu, ja ir izpildītas atbilstošas prasības un ja tas ir paredzēts dalībvalstu tiesiskajā regulējumā. Šajā ziņā atbildētāja īpaši norāda uz regulas 1. apsvērumā minēto mērķi nodrošināt augsta līmeņa pasažieru aizsardzību un šajā apsvērumā noteikto pienākumu ņemt vērā vispārējās patērētāju aizsardzības prasības. Pēc tās domām, no patērētāju tiesību aizsardzības skatupunkta aviopasažieru tiesības zaudētu jēgu, ja patērētāju tiesību aizsardzības iestāde, kurā tiktu iesniegtas individuālas sūdzības, nevarētu rīkoties un likt izmaksāt kompensācijas. Nebūtu nozīmes izraudzīties valsts izpildiestādi saskaņā ar regulas 16. panta 1. punktu, ja minētās iestādes uzdevums būtu tikai informēt pasažierus par viņu tiesībām iesniegt individuālas sūdzības.

Atbilstošās tiesību normas

- 9 Regulas 16. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Katra dalībvalsts izraugās iestādi, kas ir atbildīga par šīs regulas izpildi attiecībā uz lidojumiem no lidostām, kuras atrodas tās teritorijā, un lidojumiem no trešās valsts uz šādām lidostām. Šī iestāde attiecīgā gadījumā veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiek ievērotas pasažieru tiesības. Dalībvalstis informē Komisiju par iestādi, kas ir izraudzīta saskaņā ar šo punktu.

2. Neskarot 12. pantu, jebkurš pasažieris var iesniegt sūdzību jebkurā 1. punktā minētajā atbildīgajā iestādē vai kādā citā dalībvalsts izraudzītā kompetentajā iestādē par šīs regulas noteikumu iespējamu pārkāpumu jebkurā lidostā, kas atrodas minētās dalībvalsts teritorijā, vai sakarā ar lidojumu no kādas trešās valsts uz lidostu minētās dalībvalsts teritorijā.”

- 10 Likuma par patērētāju tiesību aizsardzību 43/A. panta 2. punkts

“Patērētāju tiesību aizsardzības iestāde – vajadzības gadījumā sazinoties ar pilnvaroto aviācijas iestādi – ir atbildīga par Regulas (ES) 2017/2394 piemērošanu saistībā ar [Regulas (EK) Nr. 261/2004] noteikumu pārkāpumiem Eiropas Savienībā.”

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojums

- 11 Iepriekš minētajā spriedumā Tiesa ir nospriedusi, ka patērētāju tiesību aizsardzības iestādei *nav pienākuma* likt aviosabiedrībām izmaksāt kompensācijas. Tomēr secinājumos, kas sniegti attiecīgajā lietā, ģenerālvokāts pauda viedokli, ka patērētāju tiesību aizsardzības iestādei nebija pilnvaru likt izmaksāt kompensācijas, jo tas ir civillietu tiesu kompetencē.
- 12 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāierosina prejudiciālā nolēmuma tiesvedība, lai noskaidrotu, vai minētajā spriedumā Tiesa atbildēja, ka minētajai iestādei “nav pienākuma”, tāpēc, ka (a) uz to ir skaidra atsauce Nīderlandes iesniedzējtiesas prejudiciālajā jautājumā, vai tāpēc, ka (b) tā vēlējās atkāpties no ģenerālvokāta viedokļa.
- 13 Šim jautājumam ir nozīme, jo Nīderlandes situācija, kas aplūkota Tiesas spriedumā, atšķiras no Ungārijas situācijas, jo, kā izriet no sprieduma pamatojuma, pasažieru iesniegtās prasības izmaksāt kompensācijas Nīderlandē izskata civillietu tiesas, savukārt patērētāju tiesību aizsardzības iestāde regulāri noraida tajā iesniegtās sūdzības, kurām ir tāds pats priekšmets. Šādā tiesvedībā, ko ierosinājis pasažieris, kura sūdzība tika noraidīta, Nīderlandes administratīvā tiesa jautāja, vai patērētāju tiesību aizsardzības iestādei “ir pienākums” likt izmaksāt kompensācijas. Tiesa atbildēja, ka tai “nav pienākuma”, lai arī ģenerālvokāts savos secinājumos bija ierosinājis sniegt plašāku atbildi, proti, atbildēt tādējādi, ka “tai nav pilnvaru”, un šai atbildei būtu nozīme arī Ungārijas situācijā.

- 14 Tiesas spriedumā ir atspoguļota Tiesas interpretācija, bet tajā nav sniegta tieša atbilde attiecībā uz Ungārijā radušos situāciju, kurā patērētāju tiesību aizsardzības iestāde regulāri liek aviosabiedrībām izmaksāt kompensācijas, lai arī ir iespējams celt prasību tiesā.
- 15 Saskaņā ar Likuma par patērētāju tiesību aizsardzību 43/A. panta 2. punktu patērētāju tiesību aizsardzības iestādei, kas ir izraudzīta par regulas izpildi atbildīgo valsts iestādi, ir vispārējā kompetence regulas pārkāpumu jomā. Ar Likumu par patērētāju tiesību aizsardzību šai iestādei ir piešķirtas pilnvaras piemērot noteiktas juridiskās sekas par noteikumu par patērētāju tiesību aizsardzību pārkāpumiem (piemēram, likt novērst konstatētos pārkāpumus un trūkumus, piemērot naudas sodus u.c.). Tomēr, izņemot iepriekš minēto vispārējo izraudzīšanu, Ungārijas tiesiskajā regulējumā valsts izpildiestādei nav piešķirtas pilnvaras īstenot izpildes pasākumus, ar ko regulas pārkāpuma gadījumā tiek noteikts pienākums izmaksāt kompensācijas.
- 16 Lai atrisinātu pamatlietu, ir jānoskaidro, vai valsts izpildiestādei saskaņā ar Savienības tiesībām ir kompetence uzlikt pienākumu izmaksāt kompensācijas, jo saskaņā ar *A közgazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény* (2017. gada Likums Nr. I par administratīvās tiesvedības procesu [..]) 92. panta 1. punkta a) apakšpunktu kompetences neesamības gadījumā administratīvās iestādes lēmums ir jāatceļ, neizskatot lietu pēc būtības, un tiesai pēc savas ierosmes ir jāpārbauda, vai ir pamats tā atcelšanai.
- 17 Turklāt apstākļi, ka dažās Eiropas Savienības dalībvalstīs ir iespējams vērsties valsts izpildiestādē, lūdzot likt gaisa pārvadātājiem pienākumu izmaksāt kompensācijas, savukārt citās dalībvalstīs drīkst vērsties tikai tiesās, var veicināt juridisko nenoteiktību, kompetences kolīzijas, paralēlus procesus un labvēlīgākās tiesas izvēli.
- 18 [..]
- 19 [*omissis*: valsts procesuālo tiesību jautājumi]

Budapeštā, 2020. gada 27. oktobrī

[*omissis*: paraksti]